

Civilsamfundsstrategi for Syddjurs Kommune

Civilsamfundsstrategi for Syddjurs Kommune

Civilsamfundet – hvem er det?

Civilsamfundet er en svær størrelse at få hold på. Civilsamfundet er foreninger, interesseorganisationer, selvejende institutioner, patientforeninger, grupper, netværk og meget andet. Men civilsamfundet er også friskoler, fodboldklubber og ikke mindst de mange aktive medborgere i borgerforeninger, distriktsråd og frivillige i foreninger og organisationer.

Med andre ord er de fleste af os en del af civilsamfundet. Og det er civilsamfundet, der knytter os sammen som samfund, fordi civilsamfundet bærer nogle grundlæggende værdier i sig. Værdier som demokrati, personligt ansvar og samfundssind trives og udvikles i civilsamfundet. Som med- og modspiller til det offentlige spiller civilsamfundet en afgørende rolle i den danske velfærdsmodel.

Et levende demokrati også på lokalt niveau i Syddjurs Kommune forudsætter derfor borgernes og civilsamfundets aktive deltagelse og engagement – ja, det er faktisk hjørnестenen i et velfungerende demokrati. Derfor ønsker Syddjurs Kommune at fremme dette engagement.

Civilsamfundet og frivillighed

Et væsentlig begreb, når vi taler om civilsamfundet – og måske det begreb man oftest forbinder med civilsamfundet – er frivillighed. Den frivillige indsats vi ser overalt i vores foreninger, i vores sociale organisationer, i vores distriktsråd og mange andre steder – og som er del af en lang, dansk tradition for samfundsengagement. Nok har frivilligheden igennem årene udviklet sig, men den udgør stadig i dag et af fundamentene i vores samfund.

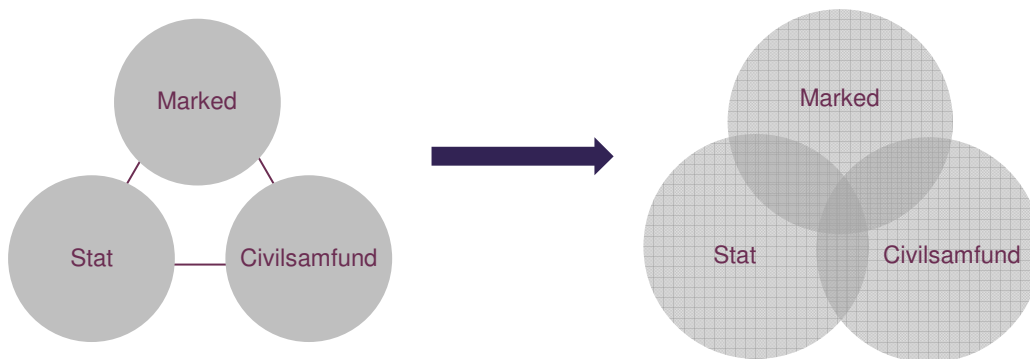
Frivillighed står derfor højt på dagsordenen, når vi taler om civilsamfundet i Syddjurs Kommune.

Civilsamfundets rolle i fremtidens velfærdskommune

Samfundet forandrer sig hastigt i disse år, og velfærdsstaten – og velfærds kommunen – som vi kender den er under pres. Et pres, som skyldes en stadig mindre arbejdsstyrke, der skal finansiere den offentlige sektor, et voksende behov for velfærdsydelser og forventningen om færre hænder til at løse opgaverne.

Den nye ramme

De samfundsmæssige forandringer forudsætter, at kommunerne finder nye veje til at løse at sine opgaver. En af disse veje er at nytænke – eller måske snarere genopfinde - samspillet mellem samfundets tre sektorer; det offentlige, civilsamfundet og det private erhvervsliv. At vi får udviklet det, nogle har kaldt en fremtidens velfærdsalliance, hvor ansvaret i højere grad end i dag deles mellem det offentlige, det private erhvervsliv og civilsamfundet.

Dette handler ikke om at udlicitere kommunale opgaver til civilsamfundet. Kommunen kan og skal ikke styre civilsamfundet eller de mange frivillige indsatser. Men det handler om at skabe de rette rammebetingelser, hvor civilsamfundet føler sig klædt på til at hjælpe sig selv og hinanden, hvor de måtte ønske det, og hvor kommunen er kompetent og åben i dialogen og samarbejdet med civilsamfundet. Ønsker en forening eller et distriktsråd eksempelvis af egen drift at etablere et rekreativt område eller en snerydningsordning, skal de møde en imødekommende kommune, der er i stand til at guide og rådgive.

Opgaven er med andre ord at inddrage civilsamfundet i løsningen af fremtidens velfærdsudfordringer, uden at dette medfører, at civilsamfundet reduceres til at være underleverandør af kommunale serviceydelser.

Denne inddragelse af civilsamfundets handler samtidig om meget mere end nye samarbejdsformer til gavn for velfærdssamfundet. Det handler om den enkelte borgers aktive medborgerskab - om at skabe en platform for borgerinddragelse, der kan inspirere til aktiv deltagelse i det nære demokrati i lokalsamfundene.

Aktive, engagerede og bevidste borgere er en forudsætning for velfungerende samfund både lokalt i Syddjurs Kommune og nationalt. Derfor er det vigtigt, at vi sammen gør en særlig indsats for at tage del i de frivillighedsbaserede aktiviteter og i udviklingen af vores lokalsamfund. Og det er særligt afgørende, at kommunen sikrer, at betingelserne for at gøre en indsats er til stede. At engagerede borger ikke bremses af kommunen, men at kommunen i stedet fremmer et samfundsengagement.

Nøgleordet, når vi taler om civilsamfundet i Syddjurs Kommune, er derfor ikke opgaveløsning – nøgleordet er samfundsengagement. Et engagement, som handler om medborgerskab og fælles ansvar.

En civilsamfundsstrategi for Syddjurs Kommune

Baggrunden og opgaven

Byrådet har besluttet at udarbejde en civilsamfundsstrategi for Syddjurs Kommune.

Formålet med strategien er at synliggøre og understøtte civilsamfundet, som vi kender det i dag og samtidig skabe rammerne for, at samarbejdet med civilsamfundet kan udvikles.

Formålet med strategien er endvidere at afprøve, om nye måder at dele ansvar på mellem civilsamfundet og kommunale institutioner kan sikre kvaliteten i den kommunale opgaveløsning til glæde for velfærden og væksten i Syddjurs Kommune.

Også Syddjurs Kommune står overfor betydelige økonomiske og velfærdspolitiske udfordringer. Udfordringer, der – om vi ønsker det eller ej - vil ændre kommunens vilkår.

- Der vil i de kommende år blive flere borgere uden for arbejdsstyrken.
- Andelen af børn og unge vil i Syddjurs Kommune være lavere end landsgennemsnittet.
- Der må forventes nulvækst i den offentlige sektor en række år frem i tiden.
- Udgiftspresset på den kommunale økonomi vil vokse markant de næste år.
- Der vil være et lavere skatteindtægtsgrundlag

Syddjurs Kommune står med andre ord ved en skillevej, og spørgsmålet er, hvorledes vi sikrer Syddjurs Kommune som fremtidens velfærdskommune.

Her vil borgernes aktive deltagelse få stadig stigende betydning for vores velfærd. Civilsamfundet spiller en afgørende rolle i velfærdssamfundet og den danske samfundsmodel. Civilsamfundet udgør med andre ord en samfundsmæssig ressource. Denne ressource ønsker Syddjurs Kommune at være med til at udvikle – til glæde for borgerne og velfærden i fremtidens Syddjurs Kommune. Fremtidens velfærdskommune skal med andre ord bygges i samarbejde med vores mange aktive foreninger, distriktsråd, organisationer og enkeltpersoner.

Udvikling af civilsamfundet handler dog som allerede understreget om mere end nye samarbejdsformer til brug for velfærdssamfundets opretholdelse. Det handler også om civilsamfundets og den enkelte borgers aktive medborgerskab – det handler om engagement.

Visionen

Den langsigtede vision er et kompetent civilsamfund og en kompetent borger, der i hverdagslivet, i foreningsarbejdet, i lokalområdet og på arbejdet ikke nødvendigvis og altid henvender sig til det offentlige for at finde løsninger på deres problemer. Men at borgerne i stedet føler sig kompetente til at hjælpe sig selv og deres medborgere i lokalsamfundet. Denne udvikling ønsker Syddjurs Kommune at understøtte.

Indsatsområder

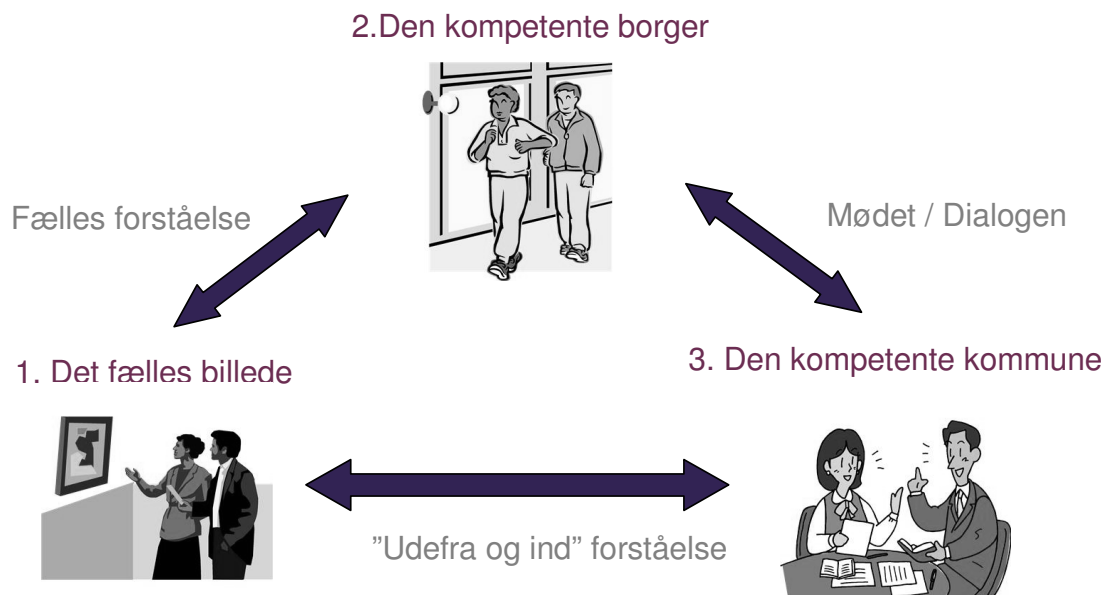
Det overordnede mål med civilsamfundsstrategien er at styrke civilsamfundets aktive deltagelse i samfundet og dermed medvirke til at opretholde fremtidens velfærdskommune. Det skal sikres ved at

- fremme debat om civilsamfundets rolle i fremtidens velfærdssamfund
- skabe rammerne for en øget indsats, der engagerer borgere, foreninger, organisationer og virksomheder i fremtidens velfærdssalliance
- fremme samfundsengagement og ansvar
- styrke samarbejdet med civilsamfundets aktører
- styrke samarbejde og koordinering mellem de forskellige aktører i civilsamfundet
- synliggøre og anerkende de mange eksisterende aktiviteter

Konkret udformes dette indenfor følgende tre indsatsområder:

- 1) Det fælles billede - fremme af debat om civilsamfundets rolle
- 2) Den kompetente borger og det kompetente civilsamfund
- 3) Den kompetente kommune

Dette er alle indsatsområder, der handler om at skabe de bedst mulige rammebetingelser for civilsamfundets virke. Dette fokus på rammebetingelserne sker i respekt for, at civilsamfundets aktiviteter netop sker i civilsamfundet, og at kommunens rolle alene bør være at sikre de bedst mulige forhold for dette virke.

Indsatsområde 1: Det fælles billede - fremme af debat om civilsamfundets rolle

1. Det fælles billede

Vision

I Syddjurs Kommune er der et fælles billede af fremtidens velfærds Kommune og en fælles forståelse af forholdet mellem borgeren, civilsamfundet og kommunen

Mål

Det er et strategisk mål i sig selv at fremme en debat om civilsamfundets rolle i fremtidens velfærdssamfund. De mest interessante barrierer for inddragelse af civilsamfundet findes i holdningerne i samfundet og hos alle aktørerne – hos foreningerne, organisationerne, politikerne, den kommunale administration, i de faglige organisationer og mange andre steder. Den "kulturelle" opgave, der går på at flytte holdninger skal derfor prioriteres.

Målet er at skabe en fælles forståelse af forholdet mellem borgeren, civilsamfundet og kommunen.

Vi skal i fællesskab tegne billedet af, hvordan fremtidens velfærds Kommune og fremtidens borger ser ud. Et billede, der på én gang beskriver og definerer kommunens rolle og samtidig sætter medborgerens og civilsamfundets ansvarlighed i centrum. Et sådant fælles 'søkort' at navigere efter er afgørende for det succesfulde samarbejde.

Det betyder blandt andet, at vi skal gøre de gode historier kendte og påskønne de mange gode initiativer, der hver dag udfoldes lige uden for vores dør. Men det betyder også, at vi skal turde diskutere forholdet mellem borgeren som på den ene side den engagerede medborger, der selv løser sine opgaver og på den anden side som kunden, kommunen skal tage hånd om; at vi skal turde diskutere forholdet mellem faglighed og frivillighed og udfordre snitfladerne til faggrænser. Og vi skal sammen medvirke til at både ældre og unge udvikler deres samfundsengagement og medborgerskab.

Mulige initiativer

- Nedsættelse af et § 17.4 udvalg, der får til opgave at diskutere og skabe debat om civilsamfundets rolle i fremtidens Kommune

- Oprettelse af civilsamfundcenter, der bl.a. får til opgave at sætte samarbejdet med civilsamfundet på dagsordenen
- Udarbejdelse af kommunikationsstrategi, der skal sikre dels forstærket dialog om og med civilsamfundet, dels synliggøre de mange gode historier
- Afholdelse af konference(r), idédage, seminarer mm.
- Videreudvikling af hjemmesiden frivilligsyddjurs.dk i samarbejde med Frivillighedsrådet og civilsamfundets øvrige aktører
- Afholdelse af årligt civilsamfundsevent
- Kommunen tager initiativ til at samle alle relevante aktører med henblik på at styrke samarbejde og koordinering mellem disse
- Der skal skabes sammenhæng mellem de forskellige frivilligpolitikker og dermed tværsektorielt samarbejde og fælles forståelse

Indsatsområde 2: Den kompetente borger og det kompetente civilsamfund

2. Den kompetente borger

Vision

Syddjurs Kommune er kendt som kommunen med kompetente borgere og et kompetent civilsamfund, der tager ansvar

Mål

Kommunen, civilsamfundet og borgerne skal i fællesskab understøtte de kompetente borgere og det kompetente civilsamfund, der føler sig i stand til at hjælpe sig selv og tage ansvar for medborgerne.

Dette skal blandt andet ske ved, at de mange – eksisterende såvel som nye – indsatser synliggøres og påskønnes. Anerkendelsen af indsatsen og samfundsengagementet er afgørende.

Frivillighed er i denne forbindelse et særligt område, og det er vigtigt, at den frivillige indsats, der hver dag udføres af tusindvis af borgere understøttes. Dette skal blandt andet ske ved fortsat at understøtte Syddjurs Kommunes frivillighedsråd, at synliggøre de mange puljer, der støtter det frivillige arbejde og videreudvikle den hjemmeside, der er etableret og stillet til rådighed for alle kommunens frivillige.

Men det skal også ske ved, at vi hjælper borgeren og sætter denne i stand til et samfundsengagement. Målet er en engageret og kompetent medborger. Dette kan blandt andet ske ved udformningen af en guide/vejviser til samfundsengagement og frivilligt arbejde, det kan ske ved at understøtte etableringen af et civilsamfundscenter, det kan ske ved gennemførelse af kampagner, det kan ske ved en fortsat støtte til kommunens foreninger og distriktsråd, og det kan ske ved ansættelsen af en civilsamfundskordinator. En sådan udvikling af borgerens og civilsamfundets kompetencer og kapacitet er afgørende. Styrket kapacitet hos borgeren og civilsamfundet er vigtigt i sig selv, men det er også en forudsætning for opnåelse af de øvrige mål i denne strategi.

Det er her afgørende, at den største del af civilsamfundets indsatser i dag sker udenfor organisationerne og foreningernes regi. Den frivillige indsats er med andre ord i dag ofte ikke-organiseret og projektorienteret.

Indsatser rettet mod det kompetente civilsamfund skal derfor også omfatte de ikke-organiserede, såkaldt projektfrivillige, der ønsker at yde en frivillig indsats i en kortere, afgrænset periode.

En særlig indsats skal i denne forbindelse gøres over for de unge og for inddragelsen af unge i civilsamfundets aktiviteter. Det er velkendt, at der eksisterer en generationsudfordring særligt inden for frivillighedens område. Vi skal derfor i særlig grad understøtte og inddrage unge i deres samfundsengagement og medborgerskab.

Mulige initiativer

- Etablering af civilsamfundscenter – dette kan ske i samarbejde med Frivillighedsrådet
- I regi af projektet "Et medborgerskab, der rykker", som er støttet af indenrigsministeriet med 200.000 kr. finde nye veje til at engagere de unge
- Fortsat understøttelse af kommunens distriktsråd, Frivillighedsråd og øvrige aktører
- Udarbejdelse af guide/vejviser til engagement og frivillige indsatser
- Stille lokale, fysiske rammer til rådighed – mange initiativer lever bedst, hvis de "har en adresse"
- I højere grad end i dag synliggøre og påskønne de mange indsatser
- Etablering af en jobbørs for engagement og frivillige indsatser – synliggørelse af de mange muligheder for at gøre en indsats er vigtigt!
- Kompetenceudvikling af fremtidens borger/civilsamfund – her efterlyses af aktørerne viden om eksempelvis fundraising og kendskab til puljer
- Gennemførelse af kampagner og dialogmøder med civilsamfundet
- Videreudvikling af hjemmesiden frivilligsyddjurs.dk som alle de frivillige i Syddjurs Kommunes hjemmeside
- Synliggørelse og markedsføring af hvem og hvad distriktsrådene, foreningerne og organisationerne er

Indsatsområde 3: Den kompetente kommune

3. Den kompetente kommune

Vision

Syddjurs Kommune opleves som kompetent i sit arbejde med civilsamfundet og deler ansvar med civilsamfundet og medborgerne

Mål

En succesfuld inddragelse af civilsamfundet fordrer, at kommunen "kigger indad" og får udviklet nye kompetencer i dialogen med borgeren og civilsamfundet. Mødet mellem kommunen og civilsamfundet er centralt – det kompetente civilsamfund har krav på at møde den kompetente kommune.

Dette forudsætter en åbenhed i forhold til nye måder at anskue kommunens egen rolle som både myndighed og serviceorgan. Det betyder, at det i første omgang skal afklares, hvilke opgaver, der er kommunale, og hvilke opgaver, der kan løses ikke-kommunalt. Klarhed om opgaver, roller og ansvar er afgørende.

Men at definere ikke-kommunale områder gør det ikke alene. Det kræver også, at adgangen til kommunen er ukompliceret, og at kommunens medarbejdere er klædt på til at henvise til ikke-kommunale løsninger og områder.

Kommunen skal med andre ord være den kompetente rådgiver for det kompetente civilsamfund. Det betyder, at kommunen i samarbejdet med civilsamfundet skal udvikle rollen som guide. Og det betyder, at kommunen på en række områder skal dele ikke alene ansvaret, men også medbestemmelsen. Den kompetente kommune styrer og kommunaliserer ikke alle opgaver.

Dette kræver en stærk ledelsesmæssig forankring – politisk såvel som administrativt. Og det kræver mod til at prøve nye veje. Et klart og entydigt signal til såvel civilsamfundet som de kommunale medarbejdere om at afprøve nye muligheder i opgaveløsningen er afgørende. Vi skal turde afprøve nye samarbejdsformer og diskutere forbeholdene om, hvorvidt civilsamfundet og de frivillige kan og skal løse opgaver, der i dag betragtes som alene offentlige opgaver.

Hvis et ægte samarbejde ønskes, må man samtidig fra kommunens side imødesee og imødekomme civilsamfundets forventninger om øget inddragelse og indflydelse. Reelt samarbejde fordrer, at civilsamfundet i hverdagen oplever en større grad af indflydelse.

Mulige initiativer

- Rummet for medborgerindsatser skal udvides, og der skal skabes en stærk ledelsesmæssig forankring heraf – politisk såvel som administrativt. Forventningen om, at samarbejde med civilsamfundet indgår som en naturlig del af områdets udvikling og opgaveløsning er afgørende
- Der skal skabes kendskab til civilsamfundets aktører – distriktråd, foreninger, Frivillighedsråd mm. – hos kommunens medarbejdere
- Der skal oprettes én indgang for civilsamfundet til kommunen – dette kunne være i form af en civilsamfundskonsulent
- Der skal skabes sammenhæng mellem de forskellige frivilligpolitikker og dermed tværsektorielt samarbejde og fælles forståelse
- Kommunen kan stille fysiske rammer til rådighed for civilsamfundets aktører (jf. indsatsområde 2)
- Det stilles hjælp til rådighed i forbindelse med puljesøgning og afrapportering – dette kunne igen være i form af en civilsamfundskonsulent
- Der afholdes dialogmøder med civilsamfundet efter behov

Fra strategi til handling

Nærværende strategi for civilsamfundet angiver de strategiske mål og principper for Syddjurs Kommunes arbejde med civilsamfundet. Strategien er med andre ord *en vision*, der skal omsættes i praktisk politik. Dette skal dels ske i form af en overordnet handlingsplan, der udformes på baggrund af nærværende strategi. I anerkendelse af, at civilsamfundet opererer på mange niveauer og i mange sektorer, skal det dog også ske i sektorområderne. Det er her, mange indsatser skal identificeres, og her nærheden til civilsamfundets aktører er størst. Implementeringen kan blandt andet ske i form af frivillighedspolitikker og kultur- og fritidspolitikker og selvfølgelig i samarbejde med civilsamfundets foreninger, organisationer og øvrige repræsentanter. Den tværgående, strategiske indsats og koordinering forankres politisk i udvalget for Plan, udvikling og kultur.

Civilsamfundsstrategien, indsatsområderne og gennemførte aktiviteter evalueres og revideres ultimo 2013.

